

**Kommunernas
socialtjänst k.f.**

SERVICENIVÅ ANSLAGSBUNDNA TJÄNSTER OCH STÖDÅTGÄRDER

22.3.2022

Dokumentansvarig Områdeschefen för funktionsservice	Antaget av och datum Förbundsstyrelsen 15.3.2022	Datum för ikraftträdelse 22.3.2022
Dokumentnamn och diarienummer	Reviderad (datum och av vem) -	Giltighetstid Tillsvidare

Innehållsförteckning

1. Servicenivå för anslagsbundna tjänster och stödåtgärder	1
1.1 Anvisningens syfte	1
1.2. Allmänt om anslagsbundna tjänster och stödåtgärder	1
1.3 Funktionshindrad	1
1.4 Ansökningsförfarande och beslutsfattande	2
1.5 Reservering av anslag i budgeten	2
1.6. Användning av anslag	2
2. Redskap, maskiner och anordningar som behövs i den funktionshindrades dagliga sysslor	3
2.1 Rörelsehjälpmedel	3
2.1.1 Understöd för anskaffning av bil	3
2.2 Övriga redskap, maskiner och anordningar	5
2.2.1 Att avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till klientens förfogande	6
2.2.2 Förnyelse av ett redskap, en maskin eller en anordning	6
2.2.3 Nödvändiga ändringsarbeten på ett redskap, en maskin eller en anordning	6
2.2.4 Kommunikationsutrustning för hörselskadade (texttelefoner)	6
3. Övriga anslagsbundna tjänster och stödåtgärder	7
3.1 Rehabiliteringshandledning	7
3.2. Anpassningsträning	7
3.3 Extra klädkostnader	7
3.4. Extra kostnader för specialkost	8
3.5 Övriga behövliga tjänster och stödåtgärder	8

1. SERVICENIVÅ FÖR ANSLAGSBUNDNA TJÄNSTER OCH STÖDÅTGÄRDER

1.1 Anvisningens syfte

Genom servicenivån fastställs tillämpningsanvisningar och principer vid handläggning av anslagsbundna tjänster och stödåtgärder som beviljas med stöd av lag (FFS 380/1987) och förordning (FFS 759/1987) om service och stöd på grund av handikapp inom Kommunernas socialtjänst k.f. (nedan KST).

1.2. Allmänt om anslagsbundna tjänster och stödåtgärder

En del av de tjänster och stödåtgärder som avses i lag och förordning om service och stöd på grund av handikapp (nedan handikappservicelagen resp. handikappserviceförordningen) är så kallade anslagsbundna stödåtgärder eller tjänster som inte hör till de subjektiva rättigheterna.¹

Sådana tjänster är

- redskap, maskiner och anordningar som behövs i den funktionshindrades dagliga sysslor
- rehabiliteringshandledning
- anpassningsträning
- extra klädkostnader
- specialkost samt
- eventuella andra stödåtgärder som KST godkännt.

De här tjänsterna och stödåtgärderna ordnas i den omfattning som förutsätts och möjliggörs av de anslag som reserverats i KSTs budget.

1.3 Funktionshindrad

En funktionshindrad är en person som på grund av skada eller sjukdom under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring (2 § i handikappservicelagen). I denna anvisning används *funktionshindrad* i stället för *handikappad* (det ord som används i lagstiftningen) i enlighet med rådande rekommendationer.

Syftet med den service och det stöd som avses i handikappservicelagen är att främja de funktionshindrades förutsättningar att leva och vara verksamma som jämbördiga medlemmar av samhället samt att förebygga och undanröja olägenheter och hinder som funktionshindret medför.

Principen för ordnandet av servicen och stödtjänsterna för funktionshindrade är att tjänsterna ska stöda de funktionshindrade att klara sig på egen hand.

---

¹ Till de subjektiva rättigheterna hör bl.a. bostadsanpassningar, vilket KST har budgeterat 83 000,00 € för år 2022.

1.4 Ansökningsförfarande och beslutsfattande

Ansökan om en anslagsbunden tjänst och stödåtgärd görs skriftligen på blanketten *Ansökan om handikappservice*, eller via KSTs e-tjänster. Klienten ska göra en ansökan per serviceform som hen söker.

Till ansökan ska bifogas

- läkarintyg och/eller eventuella andra expertutlåtanden som gäller ärendet
- utlåtande från ergoterapeut (om ansökan gäller ändringsarbeten, redskap eller anordningar)
- kostnadskalkyl.

Bilagor behövs inte om uppgifterna redan står till KSTs förfogande och det inte har skett några förändringar.

Ansökan om ekonomiskt stöd som nämns i handikappserviceförordningen **ska göras inom sex månader** efter det att kostnaderna uppstår. Kostnaderna ska vara skäligen ersatta i enlighet med beslutet, mot kvitto eller genom faktura till KST. Klienterna uppmanas att som huvudregel ta kontakt med KST innan kostnaderna uppstår. En bedömning av situationens helhet och andra möjligheter till ersättning (t.ex. stöd från FPA) har inverkan på beslutet.

Tjänster och stödåtgärder i enlighet med handikappservicelagen ordnas utgående från klientens individuella behov. Tjänsterna utgår från en bedömning av vårdbehovet och vid behov från en serviceplan. Utredningen av behovet av service och stöd enligt handikappservicelagen ska inledas senast den sjunde vardagen efter det att kontakt tagits eller ansökan inkommit till KST. Beslut om service och stöd enligt handikappservicelagen ska fattas utan obefogat dröjsmål och senast inom tre månader från det att kontakt tagits eller ansökan inkommit, om inte utredning av ärendet av särskilda skäl kräver längre behandlingstid.

1.5 Reservering av anslag i budgeten

Enligt 3 § i handikappservicelagen ska kommunerna sörja för att tjänster och stöd för funktionshindrade ordnas så att de till innehållet och omfattningen är sådana som behovet i kommunen förutsätter. Anslag ska reserveras för varje år enligt det behov som KST känner till. Förbundsstyrelsen ger ett förslag om behovet av anslag med beaktande av det allmänna ekonomiska läget för socialvårdsområdet, och i första hand enligt det föregående årets utfall, om inte KST känner till någon betydande faktor som påverkar anslagens storlek i en eller annan riktning.

1.6. Användning av anslag

KSTs ersättningsskyldighet gäller endast skäligen kostnader, som föranleds av funktionsnedsättning eller sjukdom. Kostnaden ska anses vara nödvändig. En kostnad för en

service eller ett stöd är nödvändig om den avlägsnar begränsningar eller hinder som beror på funktionsnedsättning eller sjukdom, så att den funktionshindrade klarar de dagliga funktionerna.

Prövningsrätten är mer omfattande när anslagsbundna förmåner beviljas. Inom ramen för anslagen beviljas i första hand stöd till dem som mest behöver det.

2. REDSKAP, MASKINER OCH ANORDNINGAR SOM BEHÖVS I DEN FUNKTIONSHINDRADES DAGLIGA SYSSLOR

17 § handikappserviceförordningen

Ersättning för kostnader i samband med anskaffning av andra redskap, maskiner eller anordningar än sådana som hör till den medicinska rehabiliteringen betalas till en funktionshindrad som på grund av sin funktionsnedsättning eller sin sjukdom behöver dessa för att kunna förflytta sig, kommunicera eller klara sig hemma eller i sin fritidsverksamhet. KST kan även avgiftsfritt ställa redskap, maskiner eller anordningar till den funktionshindrades förfogande.

Ersättningen uppgår i regel till hälften av den funktionshindrades behovsbaserade, faktiska kostnader för anskaffning av nämnda redskap, maskiner och anordningar. Nödvändiga ändringsarbeten som på grund av funktionsnedsättningen utförs på ett redskap, en maskin eller en anordning av standardmodell ersätts dock i sin helhet inom ramen för anslagen.

2.1 Rörelsehjälpmedel

Ekonomiskt stöd kan beviljas för anskaffning av rörelsehjälpmedel. Vid ersättning för rörelsehjälpmedel utreds på vilket sätt hjälpmedlet gör det lättare för den svårt funktionshindrade att dagligen förflytta sig på egen hand. Detta gäller främst personer med svår rörelsefunktionsnedsättning, som inte kan använda kollektiva trafikmedel på sina dagliga resor på grund av sin funktionsnedsättning.

2.1.1 Understöd för anskaffning av bil

Anslagen ska inriktas så att kommuninvånarnas jämlikhet inte kränks. Kränkande av likabehandling är inte att till exempel ge företräde åt personer som på grund av arbete eller studier är i det svåraste läget (se HFD 2002:268).

KST ska ordna anslagsbundna tjänster på det sätt som behovet i socialvårdsområdet förutsätter, men inom ramen för målen i handikappservicelagstiftningen har KST prövningsrätt i fråga om kalkyleringen av anslagen och vad allokeringen och prioriteringen av tjänsterna beträffar. När KST utövar sin prövningsrätt ska komunalförbundet iaktta de allmänna rättsprinciperna för förvaltning, såsom principen om ändamålsbundenhet och principen om jämlikhet. Principerna för hur tjänster riktas måste vara godtagbara med beaktande av målsättningen i

handikappservicelagen. Därmed kan tjänsterna riktas till dem som befinner sig i den allra svåraste situationen. (HFD 2014:167)

Om nödvändiga ändringsarbeten måste utföras i bil ska sökanden i sin ansökan separat kunna redogöra för ändringsbehovet. Det kan handla om hjälpmedel som inte finns fabriksfärdiga t.ex. vridbart säte, manövreringsanordningar som behöver omändras. Bilen, som anpassas, bör vara i sådant skick att den kan fungera under en längre tids användning.

För att kostnaderna för anskaffning av en bil ska kunna ersättas med stöd av handikappservicelagen förutsätts att personen på grund av sin funktionsnedsättning eller sin sjukdom behöver ett särskilt hjälpmedel och att behovet av att förflytta sig är kontinuerligt – dagligt – eller åtminstone upprepas ofta. Syftet med understöd för anskaffning av bil eller omändringsarbete för bil är att det på ett väsentligt sätt främjar till mer självständighet och minskar behovet av andra tjänster.

Understöd för anskaffning av bil och ändringsarbeten som utförs i bil med anledning av sjukdom eller funktionsnedsättning beviljas svårt funktionshindrade som behöver bil:

1. För dagliga studier som leder till ett yrke eller för fortgående arbetsresor.
2. Av andra särskilt vägande skäl med tanke på att personen ska kunna förflytta sig regelbundet och dagligen. Andra särskilt vägande skäl är till exempel daglig transport av ett multihandikappat barn eller något annat skäl med anledning av personens individuella behov, utifrån vilket med beaktande av personens helhetsmässiga situation kan konstateras att användningen av bil är nödvändig för att personen själv ska klara de funktioner som hör till den dagliga livsföringen.

När klienten ansöker om understöd för anskaffning av bil ska följande handlingar bifogas:

- läkarutlåtande (högst ett år gammalt)
- skriftlig kostnadsberäkning om bilen som klienten planerar köpa
- ergo- eller fysioterapeututlåtande om behovet av tilläggsutrustning
- kostnadsberäkning från verkstad för installation av tilläggsutrustning som är nödvändig på grund av funktionsnedsättningen eller sjukdomen
- utvärdering av bilaffär eller annan aktör om gottgörelse för den gamla bilen
- beslut om förskottsskatt för återbäring av bilskatt
- beslut om övriga bidrag eller ersättningar som beviljats för anskaffning av bil
- övriga motiveringar för beviljande av bilstödet
- finansieringsplan
- kopia på körkortet.

Återbäringen av bilskatt beaktas vid beräkning av understödet. Erhållande av bilskatteåterbäring utgör inte ett hinder eller en förutsättning för erhållande av understöd för anskaffning av bil, men beslutet ska bifogas till ansökan som riktas till KST. Ansökan om understödet för anskaffning av bil ska lämnas in till KST inom sex månader efter att

kostnaderna uppstått. Understöd för anskaffning av bil kan sökas redan före egentlig anskaffning av bil.

För att få ersättning för kostnaderna för anskaffning av bil måste den funktionshindrade ha en grundad anledning till att byta bil. Grundade anledningar är till exempel bilens skick, att bilen tagit sådan skada att den inte längre kan repareras eller att den funktionshindrades funktionsnedsättning eller sjukdom förvärrats.

Skäligt pris bestäms alltid separat för varje klient med beaktande av det behov som funktionsnedsättningen eller sjukdomen ger upphov till. Från bilens anskaffningspris avdras beroende på fallet bilskatteåterbäring, försäkringsersättningar, gottgörelse för gammal bil samt eventuella andra rabatter och bidrag som beviljats för anskaffning av bilen. Av de återstående faktiska anskaffningskostnaderna för bilen ersätts hälften, **men dock högst 6 000,00 euro**. Det har i rådande rättspraxis konstaterats vara möjligt att sätta en gräns i euro med beaktande av den allmänna skyldigheten att ordna tjänster och myndighetens egna sparmål (se HFD 2006:55).

Skäliga kostnader för sådana nödvändiga ändringsarbeten som på grund av funktionsnedsättningen måste utföras på redskap, maskiner eller anordningar av standardmodell ersätts i sin helhet inom ramen för anslagen. Även tilläggsutrustning som funktionsnedsättningen kräver ersätts i regel helt, om den inte redan ingår i bilens standardutrustning. Vinterdäck, motorvärmare och annan vanlig tilläggsutrustning samt servicekostnader ersätts inte.

Erhållande av färdtjänst och ordnande av den utgör inte hinder för beviljande av understöd för anskaffning av bil, men färdtjänsten och understödet för anskaffning av bil beaktas dock som helhet när man bedömer den funktionshindrades behov av tjänsterna i fråga. Antalet resor som beviljas en svårt funktionshindrad kan till exempel i vissa fall minskas från de 18 månatliga enkelresor som bestäms i 6 § i handikappservicelagen (se HFD 5.9.1996 T 2720).

2.2 Övriga redskap, maskiner och anordningar

Syftet med ersättningen som beviljas för redskap, maskiner och anordningar är att stödja och främja den svårt funktionshindrades förmåga att klara sig självständigt. Observera att detta inte gäller redskap, maskiner och anordningar som ges via hälso- och sjukvården som medicins rehabilitering. Behovet ska bero på en funktionsnedsättning eller en sjukdom som medför funktionsbegränsningar. Väsentligt är om behovet av apparaten beror på att personen är svårt funktionshindrad eller om det anknyter till den normala utrustningen i familjens hem.

Ekonomiskt understöd för maskiner beviljas endast för skäliga kostnader. Klienten ska lämna in en kostnadsberäkning för maskinen. Vid behov begärs bedömning av ergoterapeut gällande behovet av anordningen och de nödvändiga egenskaperna.

Ersättning beviljas i regel inte för anskaffning av hobbyredskap och vanliga fritidshjälpmedel, men ersättning kan beviljas för special fritidshjälpmedel, tilläggsutrustning eller ändringsarbete som funktionsnedsättningen förutsätter, om tilläggsutrustningen/ändringsarbetet gör det möjligt att använda redskapet.

2.2.1 Att avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till klientens förfogande

KST kan avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till en funktionshindrads förfogande. I ett sådant fall kvarblir redskapen, maskinerna eller anordningarna i KSTs ägo. Då behovet har gått över är klienten skyldig att returnera anordningarna till KST för eventuellt ny användning. Då anordningen ägs av KST, ansvarar KST för kostnaderna för underhåll och reparation av redskapet eller anordningen. Klienten i sin tur ansvarar för de egentliga brukskostnaderna.

2.2.2 Förnyelse av ett redskap, en maskin eller en anordning

Då klienten önskar förnya en anordning som hen har i sitt bruk, ska klienten lämna in en utredning om behovet av förnyelse. Behovet provas från fall till fall. Beviljande av ersättning förutsätter att den nuvarande anordningen eller redskapet inte längre motsvarar behovet som uppstår av sjukdom eller funktionsnedsättning, eller att anordningen eller redskapet är i tekniskt dåligt skick. Om anordningen är i tekniskt dåligt skick, reder man ut kostnaderna för en reparation eller ett nyinköp. Anordningens ålder utgör inte grund för förnyelse.

2.2.3 Nödvändiga ändringsarbeten på ett redskap, en maskin eller en anordning

Ändringsarbetena ska vara nödvändiga, det vill säga att maskinen, redskapet eller anordningen inte kan användas utan ändringsarbetet.

Om ändringsarbetet endast förbättrar bruksegenskaperna för en anordning av standardmodell eller om det annars är nyttigt eller har estetiska värden, rör det sig inte om ett ersättningsgillt ändringsarbete.

Ändringsarbetena ersätts oberoende av om de utförs på en ny eller gammal anordning. Behovet av nödvändiga ändringsarbeten bedöms utifrån den funktionshindrades individuella omständigheter men skall planeras att användas under en längre tid. Ändringsarbetena ersätts oberoende av om de utförs på en ny eller gammal anordning.

2.2.4 Kommunikationsutrustning

Ersättning för utgifter för kommunikationsutrustning och appar kan beviljas om utrustningen är en grundläggande förutsättning för kommunikation och informationsåtkomst och om sökanden inte själv har utrustning som är lämplig för detta ändamål. Observera att detta ofta fås som medicinskrehabilitering via ÅHS.

3. ÖVRIGA ANSLAGSBUNDNA TJÄNSTER OCH STÖDÅTGÄRDER

3.1 Rehabiliteringshandledning

14 § handikappserviceförordningen

Syftet med rehabiliteringshandledningen är att handleda och informera den funktionshindrade och personer i hans närmaste omgivning om särskilda behov som hänför sig till funktionshindret för att öka den funktionshindrades funktionsmöjligheter.

Rehabiliteringshandledningen hör i huvudsak till den medicinska rehabiliteringen, men den kan också genomföras som en del av socialarbete, till exempel genom att utarbeta serviceplaner och informera om olika servicealternativ.

3.2. Anpassningsträning

Målet med anpassningsträningen är att främja den sociala funktionsförmågan hos den funktionshindrade, bland annat genom handledning för att främja rörelseförmågan och genom kommunikationsundervisning. Till anpassningsträning hör rådgivning, handledning och träning av den funktionshindrade och personer i hans närmaste omgivning. Anpassningsträningen kan vara individuell eller ske i en grupp och kan vid behov även upprepas, det kan vara t.ex. undervisning i tecken som stöd till närstående.

Kommunikationsundervisning riktas i huvudsak till barn eller ungdomar, vars kommunikationsförmåga är fördröjd eller pga. andra orsaker eller sjukdomar behöver stöd i kommunikationsförmågan, och för vilka alternativa kommunikationssätt är det främsta sättet att kunna kommunicera.

Anpassningsträning kan även ordnas i den funktionshindrades hem eller i någon annan daglig närmiljö (till exempel daghemmet). Anpassningsträning kan också ges till föräldrar, syskon, far- och morföräldrar samt makar och sambor.

Semester- eller rekreationsverksamhet understöds i huvudsak inte som anpassningsträning.

Eftersom handikappservicelagen är subsidiär lagstiftning utreds alltid först om anpassningsträningen kan beviljas med stöd av någon annan lag, så som socialvårdslagen. När beslutet bereds är det bra att komma ihåg att det är Folkpensionsanstalten eller hälso- och sjukvården som i första hand ansvarar för finansiering av anpassningsträning för svårt funktionshindrade barn.

3.3 Extra klädkostnader

18 § handikappserviceförordningen

Den funktionshindrade beviljas enligt behov ersättning för extra klädkostnader som föranleds av att kläderna på grund av funktionsnedsättningen eller sjukdomen slits snabbare än normalt eller av att personen på grund av sin funktionsnedsättning inte kan använda konfektionskläder.

På grund av individuella skillnader avgörs ärendena alltid från fall till fall. Som medicinsk rehabilitering ersätts till exempel ortopediska skodon från sjuk- och hälsovården. Handikappservicelagen tillämpas i detta fall i andra hand.

I fastställandet av ersättningen är utgångspunkten kostnadsskillnaden mellan vanliga kläder och specialtillverkade kläder.

3.4. Extra kostnader för specialkost

19 § handikappserviceförordningen

En funktionshindrad kan beviljas ersättning för specialkost eller specialnärspreparat. På grund av individuella skillnader avgörs ärendena alltid från fall till fall. En förutsättning för att beviljas ersättning är att behovet är regelbundet och långvarigt, och att den funktionshindrade inte erhåller motsvarande ersättning från FPA:s sida. Klienten kan få ersättning för kostnaderna för specialkost på grundval av vårdbidrag för barn, handikappbidrag, vårdbidrag för pensionstagare och med stöd av sjukförsäkringslagen.

Sökanden ska visa upp ett läkarintyg av vilket behovet av specialkost framgår. Det är inte tillräckligt med enbart rekommendation av läkare eller annan yrkesutbildad person. I fastställandet av ersättningen är utgångspunkten kostnadsskillnaden mellan vanlig kost och den ordinerade specialkosten. De extra kostnaderna för specialkost måste utredas i samarbete mellan klienten och socialarbetaren utgående från en kostnads kalkyl som klienten upprättat och eventuella andra utredningar.

3.5 Övriga behövliga tjänster och stödåtgärder

8 § 1 mom. handikappservicelagen och 9 § 1 mom. handikappservicelagen

En svårt funktionshindrad person, en nära anhörig eller någon annan person som har omsorg om personen i fråga kan i enskilda fall ges annan service och annat stöd som behövs för att syftet med lagen ska nås. Då är det fråga om service eller stöd av engångskaraktär i enskilda fall.

KST budget 2022

18122	Redskap <i>Understöd till hushåll</i>	21 200
18123	Kläder <i>Understöd till hushåll</i>	5 000
18124	Specialkost	0
18125	Anpassningsträning <i>Handledning köptjänst</i>	50 000
		76 200

Jämför med upplägget i föreliggande utkast till servicenivå

18 122 Redskap: rörelsehjälpmedel, maskiner och anordningar, bil

18 123 Kläder

18 124 Specialkost

18 125 Anpassningsträning: rehabiliteringshandledning och anpassningsträning (kan förverkligas på olika sätt)

Uppgifter från ÅSUB från år 2020

Statistik på ändringsarbetet i bostaden samt anskaffning av redskap och anordningar till bostaden. Denna statistik omfattar både anslagsbundna och icke anslagsbundna bidrag.

	2 019	2 018	2 017
Antal klienter som fått service och bidrag enl. lag 380/87, ändringsarbeten i bostaden samt anskaffning av redskap och anordningar till bostaden, 0-17 år	11	..	7
Antal klienter som fått service och bidrag enl. lag 380/87, ändringsarbeten i bostaden samt anskaffning av redskap och anordningar till bostaden, 18-64 år	24	20	21
Antal klienter som fått service och bidrag enl. lag 380/87, ändringsarbeten i bostaden samt anskaffning av redskap och anordningar till bostaden, 65 år och äldre	25	18	20
	60	43	48

Uppgifterna från Sotkanet

<https://sotkanet.fi/sotkanet/sv/taulukko?indicator=s85Psy4ptTbSMwQA&region=s07KBwA=&year=sy5zsjbS0zUEAA==&gender=t>